

DOI: <https://doi.org/10.54937/2026.9788056112410.301-306>

SÚČASNÁ UČEBNICA – JEJ ŠTRUKTÚRA A NÁSTROJE HODNOTENIA

THE CONTEMPORARY TEXTBOOK – STRUCTURE AND EVALUATION TOOLS

RADOSLAVA GALLOVÁ

Prešovská univerzita, Prešov/ Pedagogická fakulta
Email: radoslava.gallova.1@smail.unipo.sk
ORCID iD: 0009-0004-1473-4600

ABSTRAKT

Príspevok sa zameriava na definovanie pojmu učebnica ako ústredného didaktického termínu, ktorý je kľúčový pre koncipovanie tohto príspevku i pre smerovanie našej dizertačnej práce. V teoretickej rovine sa venujeme štrukturálnym prvkom učebnice, ako ich detailne koncipovali Wahla a Zujev, pričom sa ich usilujeme analyzovať a komparovať s dôrazom na textové, paratextové a ilustratívne zložky a ich funkciu v procese osvojovania učiva. Keďže učebnice predstavujú jeden zo základných nástrojov edukácie a ich kvalitatívna úroveň sa môže výrazne líšiť, venujeme sa aj problematike ich hodnotenia. V tomto kontexte priblížujeme konkrétne metódy hodnotenia učebníc, ako je napríklad Cloze test (test čitateľnosti a porozumenia textu), Nestlerovej metóda (hodnotenie didaktických a obsahových parametrov) či ďalšie prístupy používané pri posudzovaní kvality učebnicového materiálu. Cieľom príspevku je predstaviť významné teoretické konštrukty – definíciu učebnice, jej štrukturálne charakteristiky a metódy jej hodnotenia, ktoré budú neskôr tvoriť fundament teoretických východísk dizertačného výskumu. V záveroch jednotlivých častí sumarizujeme získané poznatky a vytvárame rámec pre ich ďalšiu odbornú aplikáciu.

Kľúčové slová: učebnica, metódy hodnotenia učebníc, hodnotenie učebníc, štrukturálne zložky učebníc

ABSTRACT

This contribution focuses on defining the textbook as a central didactic concept, essential for the structure of this study and the direction of our dissertation research. At the theoretical level, we examine its structural elements, as detailed by Wahla and Zujev, analyzing and comparing textual, paratextual, and illustrative components and their role in knowledge acquisition. Given that textbooks are a fundamental educational tool with varying quality, we also address their evaluation. Specific assessment methods are presented, including the Cloze test (for readability and comprehension), Nestler's method (for didactic and content-related parameters), and other approaches commonly used to evaluate textbook quality. The aim is to outline key theoretical constructs – the definition of the textbook, its structural characteristics, and evaluation methods – which will provide the foundation for the theoretical framework of the dissertation. The conclusions of each section summarize the findings and establish a framework for their further professional application.

Keywords: textbook, textbook evaluation methods, textbook evaluation, structural components of textbooks.

ÚVOD

Vzdelávací proces na základnej škole využíva rôzne prostriedky a nástroje, ktoré podporujú osvojovanie vedomostí, rozvoj zručností a formovanie postojov žiakov. Medzi kľúčové edukačné médiá patrí učebnica ako nositeľ učiva a ako prostriedok didaktickej komunikácie medzi učiteľom a žiakom. Kvalitne koncipovaná učebnica prepája obsah, štruktúru a vizuálne prvky tak, aby podporovala systematické učenie, motivovala žiakov a zároveň uľahčovala pedagogickú prácu. Teória a skúmanie učebníc tvoria osobitý pedagogický odbor, ktorý sa významne rozvíja najmä v zahraničí. Súčasné bádanie presahuje hranice tradičnej tlačenej učebnice a zahŕňa aj audiovizuálne a elektronické formy edukačných médií, pričom dôraz na funkciu textových a obrazových komponentov ostáva zachovaný. Neoddeliteľnou súčasťou tejto problematiky je hodnotenie učebníc z hľadiska pedagogickej efektívnosti, čitateľnosti, zrozumiteľnosti a didaktickej vybavenosti, pričom odborná literatúra ponúka viacero metodík a kritérií posudzovania ich kvality. Cieľom príspevku je analýza vybraných modelov štruktúry učebníc vlastivedy, ich komparácia z hľadiska prístupov autorov a identifikácia možností hodnotenia učebníc vo vzťahu k podpore efektívneho vyučovania vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť po kurikulárnej reforme na základnej škole.

DEFINÍCIA UČEBNICE

Učebnica je kľúčovým prostriedkom vzdelávania, ktorý zohráva významnú úlohu v didaktickej komunikácii. Ako nositeľ učiva, musí byť jasne a primerane štruktúrovaná tak, aby podporovala systematické osvojovanie vedomostí a zručností. Obsah, štruktúra a prepojenie textových a obrazových komponentov zabezpečujú efektívnu podporu žiakom i učiteľom.

Školskú učebnicu možno charakterizovať ako najrozšírenejšiu publikáciu, ktorá je svojím obsahom a štruktúrou prispôbená didaktickej komunikácii [1]. Chápaná je tiež ako komplexný a štruktúrovaný vzdelávací nástroj využívaný vo výučbe na podporu učenia a učenia sa. Obsahuje systematicky usporiadané učivo, praktické príklady, cvičenia a vizuálne pomôcky súvisiace s učivom a podporujúce jeho pochopenie [2]. Označovaná je aj ako nositeľ vzdelávania a učivo je v nej adekvátne konkretizované [3]. Toto učivo má vychádzať z učebných osnov a je nevyhnutné v obsahu učebnice dbať na dodržiavanie zásad primeranosti, názornosti, sústavnosti, vedeckosti a jednoty teórie a praxe [4]. Učebnicu možno označiť za konštrukt, v ktorom je obsah učebných osnov konkretizovaný v konkrétnych činnostiach, ktoré môžu žiaci a učitelia realizovať [5]. Tento edukačný konštrukt pozostáva z textových a obrazových komponentov, ktorých zastúpenie by malo byť rovnovážne [6] a slúžiť ako pomôcka žiakovi a opora učiteľovi [4]. Pripisovaný jej je mimoriadny význam v edukačnom procese vzhľadom na množstvo funkcií – od vzdelávacej, motivačnej, komunikačnej, systémovej, transformačnej, aplikačnej, integračnej, inovačnej, kontrolnej až po usmerňovaciú, seba vzdelávaciú, výchovnú či rozvíjajúcu [4]. Medzi ďalšie funkcie učebníc sú zaradené i funkcia informačná, riadiaca, koordinačná, diferenciacná a hodnotová [7]. Okrem učebnice je základným vybavením každého žiaka aj atlas a pracovný zošit, ktoré zvyšujú účinnosť vyučovania vlastivedy či oblasti Človek a spoločnosť na ZŠ [8]. V súčasnosti sa vo väčšej miere využívajú cvičebnice spájajúce výklad učiva s jeho precvičovaním [1]. Vychádzajúc z princípov kurikulárnej reformy nie je cieľom vzdelávania iba získavanie vedomostí, ale predovšetkým rozvoj zmysluplných spôsobilostí a kompetencií žiakov [23].

Učebnicu možno označiť ako komplexný a neoddeliteľný prvok vzdelávacieho procesu, ktorý spája obsah, štruktúru a vizuálne prvky s cieľom podporiť efektívne osvojovanie vedomostí a rozvoj zručností žiakov. Jej didaktická hodnota spočíva nielen v prenose učiva, ale aj v motivačnej, komunikačnej a organizačnej funkcii, pričom jej účinnosť môže byť umocnená súbežným využitím pracovného zošita, atlasu či cvičebnice. Systematické usporiadanie textových a obrazových komponentov, primeranosť obsahu, názornosť a prepojenie teórie s praxou zabezpečujú, že učebnica ostáva nenahraditeľným nástrojom podporujúcim žiakov i učiteľov v procese vyučovania vlastivedy na základnej škole.

ŠTRUKTÚRA A HODNOTENIE UČEBNÍC

V tejto časti sa zameriavame na teóriu a štruktúru učebníc ako kľúčového edukačného média. Analyzujeme rozdelenie textových a mimotextových komponentov a porovnávame prístupy vybraných autorov (Wahla, Zujev).

Teória a výskum učebníc predstavujú samostatnú oblasť pedagogiky, ktorá je dynamicky rozvíjaná najmä v zahraničnom kontexte. Hoci sa dnes tento odbor venuje aj vizuálnym, audiovizuálnym a digitálnym formám edukačných médií, tradičná tlačená učebnica si stále zachováva svoj nenahraditeľný status v súbore didaktických prostriedkov [9]. Ako nositeľ obsahu a nástroj didaktickej komunikácie musí byť učebnica koncipovaná tak, aby podporovala systematické osvojovanie poznatkov a rozvoj kompetencií žiakov. Za zakladateľa modernej teórie tvorby učebníc sa považuje J. A. Komenský, ktorý v diele *Velká didaktika* definoval základné požiadavky na efektívne učebnicové texty, zdôrazňujúc primeranosť, názornosť a systematickosť obsahu [11]. Teória tvorby učebnicových textov je chápaná ako súbor z princípov zabezpečujúcich tvorbu vekovo primeraných, didakticky funkčných a zrozumiteľných textov [10].

Wahla charakterizuje učebnicu z hľadiska jej štruktúry a rozlišuje tri nosné celky: informačnú, imperatívnu a orientačnú časť. *Informačná časť* zahŕňa textovú a netextovú zložku. *Textová zložka* učebnice je ďalej členená na nasledujúce formy:

- Úvodný text – stručný, motivačný text uvádzajúci oblasť výučby, umiestnený v záhlaví kapitoly alebo na obálke učebnice.
- Výkladový text – súvislý text spracúvajúci učebné osnovy, systematicky členený na kapitoly, tematické celky a oddiely; doplnený fotografiami, nákresmi a inými prvkami; zvýraznené sú dôležité informácie rôznou veľkosťou alebo typom písma.
- Doplnujúci text – poskytuje pramenný materiál, overujúci existenciu alebo pravdivosť daných javov.
- Materiál určený k čítaniu – obsahuje ukážky prejavov odborníkov či literárne texty, motivujúce žiakov, používané najmä v učebniciach pre mladších žiakov.
- Poučky a pravidlá – zhrnuté graficky zvýraznené informácie, zvyčajne v rozsahu jednej vety, ktoré poskytujú jasné usmernenia.
- Zhrnutie – sumarizuje obsah kapitoly, vizuálne zvýraznené, poskytuje prehľad kľúčových informácií.
- Poznámky a vysvetlivky – umiestnené pod čiarou, definujú pojmy nad rámec základného obsahu.
- Príklady – demonštrujú vzorové riešenia a aplikácie učiva.
- Terminologický slovník – vysvetľuje odborné pojmy používané v učebnici.
- Predsádka – obsahuje fotografie, štatistické údaje, mapy, schémy a nákresy.
- Záver – sumarizuje výsledky a vedomosti, ktoré si mali žiaci osvojiť; nie je štandardnou súčasťou všetkých učebníc.
- Prílohy – voľne zaradené časti obsahujúce štatistické, schematické, obrazové či kartografické informácie.

Netextová časť obsahuje mapy, náčrty, schémy a fotografie, ktoré informácie sprostredkujú neverbálnym spôsobom.

Imperatívnu časť predstavujú úlohy a cvičenia zaradené na začiatku, v priebehu a na konci výkladového textu.

Orientačná časť obsahuje prvky uľahčujúce orientáciu v učebnici – predhovor, obsah, nadpisy, grafické symboly, marginálie, registre, odkazy a bibliografiu [12].

Zujev rozlišuje v štruktúre učebníc textové a mimotextové komponenty, pričom texty klasifikuje podľa funkcie na *základné*, *doplnujúce* a *vysvetľujúce*. Základné texty obsahujú kľúčové učivo, základné pojmy, zákony a teórie, ktoré sa ďalej delia na teoretické poznávacie a inštrumentálno-praktické texty. *Teoretické poznávacie texty* zahŕňajú základné termíny, východiskové pojmy, fakty, charakteristiku zákonov a teórií, vývoj ústredných myšlienok, materiály podporujúce emocionálno-hodnotové vnímanie, svetonázorové hodnotenia a závery. *Inštrumentálno-praktické texty* obsahujú charakteristiku činností pre osvojovanie poznatkov, princípy a pravidlá ich aplikácie, metódy poznania, opis úloh, cvičení a pokusov, charakteristiku morálnych, ideologických a estetických noriem, logické operácie, prehľady systematizujúce učivo a špeciálne prvky upevňujúce učivo. Doplnujúce texty poskytujú informácie nad rámec minimálne definovaného obsahu, vysvetľujúce texty podporujú úplné pochopenie učiva [13].

Mimotextové zložky Zujev rozdeľuje na aparát organizácie osvojovania a ilustračný materiál. *Aparát organizácie* zahŕňa otázky, úlohy, návody, tabuľky, vyznačenia, legendy a názvy ilustračného materiálu. *Ilustračný materiál* rozlišuje na vedúce ilustrácie, rovnocenné ilustrácie a pomocné ilustrácie, ktoré vizuálne podporujú osvojovanie učiva [13].

Komparatívna analýza ukazuje, že Wahla aj Zujev rozlišujú význam textových a netextových komponentov, avšak s odlišným dôrazom: Wahla zdôrazňuje štruktúru a funkčné delenie učebnice na tri hlavné časti, pričom komplexne integruje textové a netextové prvky, zatiaľ čo Zujev kladie dôraz na klasifikáciu textu podľa jeho didaktickej funkcie a explicitne diferencuje texty na základné, doplňujúce a vysvetľujúce. Obaja autori však konštatujú, že súčasťou efektívnej učebnice sú i vizuálne komponenty ako prostriedok didaktickej komunikácie. Podobnosťou medzi prístupmi je teda snaha o jasné vymedzenie učebnicových funkcií a podporu učebného procesu prostredníctvom textových a mimotextových zložiek. Takáto komparácia umožňuje pochopiť, že účinnosť učebníc spočíva nielen v obsahu, ale predovšetkým vo vzájomnej interakcii textových a mimotextových komponentov. Porovnanie štrukturálnych prístupov v učebnici poskytuje predovšetkým pohľad na základné štrukturálne predispozície súčasných učebníc.

HODNOTENIE UČEBNÍC

Hodnotenie učebníc predstavuje dôležitý aspekt ich didaktického využitia, keďže práve kvalita spracovania textového aj obrazového materiálu ovplyvňuje ich efektívnosť a účinnosť vo vyučovacom procese. Odborná literatúra poukazuje na variabilitu prístupov k hodnoteniu učebníc, ako aj na diverzitu kritérií, ktorými sa kvalita učebnicových textov posudzuje. V nasledujúcej časti sa preto sústreďujeme na oblasti hodnotenia učebníc, na vybrané druhy metód používaných pri ich analýze a na komponenty didaktickej vybavenosti, ktoré sú nevyhnutné pre komplexné posúdenie ich edukačnej hodnoty.

Efektívnosť a didaktická účinnosť učebníc spočíva najmä v kvalite ich spracovania. Oblasť hodnotenia učebníc sa venujú odborníci z rôznych štátov s rozličným zameraním [14]. V odbornej literatúre sa kladie dôraz na hodnotenie verbálnej alebo neverbálnej stránky učebníc. Kritéria hodnotenia učebníc však nie sú jednotné a zahŕňajú pedagogické a didaktické kritéria, etické kritéria, jazykové kritéria, vizuálne, grafické a technické kritéria [15]. Metódy hodnotenia možno rozdeliť do troch skupín: metódy experimentálne, expertné a štatistické. Štatistické metódy sa orientujú na rôzne parametre učiva v učebnici, akými sú rozsah textu, hustota číselných údajov, proporcia opakovaných pojmov, či koeficient hustoty odborných textov [16]. Významným prvkom učebníc je didaktická vybavenosť, v rámci ktorej dokážeme určiť jej mieru, kde sú sledovanými aspektmi najmä prezentácia učiva, riadenie učiva, orientačný aparát a hodnotenie obrazových a verbálnych komponentov učebnice [17]. Komponenty hodnotenia didaktickej vybavenosti možno vymedziť v troch aparátoch. Aparát prezentácie učiva pozostáva zo 14 komponentov, kde k verbálnym patria výkladové texty prosté, výkladové texty na sprehľadnenie, výkladové texty na zhrnutia učiva k celej učebnici, k téme, k predchádzajúcemu ročníku, doplňujúce texty, poznámky, vysvetlivky, podtexty či slovníčky. K obrazovým komponentom tohto aparátu možno zaradiť umeleckú a náukovú ilustráciu, fotografie, mapy, kartogramy, výkresy, grafy, diagramy a obrazovú prezentáciu. Aparát riadiaceho učenia tvoria komponenty verbálne a obrazové. K prvým spomenutým zaraďujeme predslov, návod k práci s učebnicou, celkovú a detailnú stimuláciu, odlišenie úrovne učiva, otázky a úlohy za témami, k celému učivu, k predchádzajúcemu ročníku, inštrukcie k úlohám komplexnejšej povahy, námety na mimoškolské využitie učiva, vyučovacie ciele, inštrukcie a prostriedky k sebahodnoteniu, výsledky úloh a odkazy na zdroje informácií. K obrazovým komponentom toho istého aparátu patria grafické symboly označujúce určité časti textu, využívanie inej farby pre určité časti textu, použitie iného písma, využitie predsádky pomocou schém či tabuliek. Tretím a zároveň posledným aparátom je aparát orientačný pozostávajúci z verbálnych komponentov akými je obsah učebnice, jej členenie na tematické bloky, kapitoly, lekcie, marginálie, záhlavie a iné, a v neposlednom rade i register [11]. Okrem hodnotenia miery didaktickej vybavenosti učebnice je aj hodnotenie verbálnych a obrazových komponentov textu [22]. Hodnotenými prvkami učebnicových textov sú predovšetkým obtiažnosť textu, jeho zrozumiteľnosť, početnosť jednotlivých pojmov a iné [18]. Možnosťou hodnotenia *obtiažnosti* textu je Nestlerovej metóda hodnotenia [18], [19]. V rámci tejto metódy sú vymedzené vzťahy, ktoré

pomocou nej vieme určiť. Medzi tieto vzťahy patrí: syntaktická zložitosť, pojmová zaťaženosť, a koeficienty hustoty odbornej informácie a pojmovej informácie [18]. Vzorec Nestlerovej metódy je definovaný ako $T = T_s + T_p$, kde T_s je syntaktický faktor pozostávajúci z priemernej dĺžky viet a syntaktickej zložitosti viet a T_p je sémantický faktor orientovaný na proporcie bežných pojmov, odborných pojmov, faktografických pojmov, numerických pojmov a opakovaných pojmov [9]. *Zrozumiteľnosť* textu možno zisťovať Pisarekovou mierou zrozumiteľnosti textu [20]. V učebnicových textoch možno zisťovať i ich čitateľnosť, a to prostredníctvom Cloze-testu [21]. Aj napriek tomu, že sú učebnice významným konštruktom v centre záujmu odborníkov či výskumných pracovníkov, nie sú. Dôsledkom nedostatočnej evaluácie učebníc je nejasné stanovisko ku kvalite učebníc a k porovnaniu jednotlivých koncepcií [9].

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že hodnotenie učebníc je vrstevnatý proces, ktorý si vyžaduje uplatnenie rôznych metód, kritérií a analytických prístupov. Rozličné metódy hodnotenia umožňujú posudzovať nielen jazykovú a obsahovú náročnosť textu, ale aj jeho zrozumiteľnosť a didaktickú funkčnosť. Nedostatočná evaluácia učebníc môže viesť k nejasnostiam v určovaní ich kvality a k obmedzenej možnosti ich komparácie. Poznatky prezentované v tejto kapitole vytvárajú teoretický základ, ktorý bude v ďalších častiach dizertačnej práce slúžiť ako východisko pre analýzu učebníc vlastivedy pre 3. ročník.

ZÁVER

Učebnica ako jeden zo základných didaktických nástrojov zohráva významnú úlohu v edukačnom procese a predstavuje spojovací most medzi didaktickým zámerom učiteľa a procesom osvojovania učiva, ako aj následným rozvojom spôsobilostí a kompetencií žiaka. Teoretické východiská prezentované v príspevku poukazujú na komplexnosť učebnice ako pedagogického prostriedku, ktorý zahŕňa textové i mimotextové prvky, pričom ich komplementárne pôsobenie významne ovplyvňuje kvalitu učenia a učenia sa. Komparáciou prístupov Wahla a Zujeva k štruktúre učebníc sme preukázali, že oba modely koncipujú učebnicu ako mnohvrstevnatý objekt, ktorého účinnosť vyplýva z funkčného rozloženia a prepojenia jednotlivých komponentov. Zatiaľ čo Wahla ponúka štruktúrne členenie učebnice na informačnú, imperatívnu a orientačnú časť, Zujev sa zameriava na didaktickú klasifikáciu textov podľa ich funkcie pri osvojovaní poznatkov. Obe koncepcie umožňujú porozumieť tomu, ako štruktúra učebnice podporuje osvojovanie učiva, motiváciu žiakov i ich orientáciu v obsahu. V oblasti hodnotenia učebníc sme poukázali na pluralitu metodologických prístupov a kritérií, ktoré umožňujú posudzovať kvalitu učebnicových textov z hľadiska pedagogickej primeranosti, jazykovej prístupnosti, grafickej úrovne či didaktickej funkčnosti. Metódy ako Cloze test či Nestlerovej hodnotenie predstavujú účinné nástroje na zisťovanie čitateľnosti, zrozumiteľnosti a pojmovej náročnosti textu, čo prispieva k objektívnejšiemu hodnoteniu jeho edukatívnej hodnoty. Získané poznatky vytvárajú pevný teoretický rámec, ktorý bude slúžiť ako východisko pre ďalšie fázy dizertačného výskumu. V kontexte pripravovanej analýzy učebníc vlastivedy pre 3. ročník základnej školy poskytuje tento teoretický základ potrebný metodologický aparát na komplexné hodnotenie textových a obrazových komponentov učebníc, ich didaktickej vybavenosti a mieru podpory efektívneho učenia. Prepojenie teoretických prístupov s empirickými zisteniami môže prispieť k hlbšiemu pochopeniu kvality učebnicového materiálu a k identifikácii možností jeho ďalšieho skvalitňovania v prospech moderného vzdelávania v súlade s kurikulárnou reformou.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] PRŮCHA, Jan. (2009). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-503-5, 488 s.
- [2] ASHIKUZZAMAN, MD. (2014). What is a Textbook? [on-line]. Dostupné na internete: ><https://www.lisedunetwork.com/textbook/> < [cit. 2025-11-20].
- [3] BAJTOŠ, Ján. (2003). *Teória a prax didaktiky*. 1. Vydanie. Žilina: EDIS – Vydavateľstvo Žilinskej univerzity, ISBN 80-8070-130-X, 384 s.
- [4] TUREK, Ivan. (2008). *Didaktika*. 1. Vydanie. Bratislava: Iura Edition, ISBN 978-80-8078-198-9, 620 s.

- [5] VAN DEN HAM, Ann-Katrin a Aiso HEINZE. (2018) Does the textbook matter? Longitudinal effects of textbook choice on primary school students' achievement in mathematics In *Studies in Educational Evaluation*. [on-line]. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2018.07.005> [cit. 2025-11-24].
- [6] MAŇÁK, Josef a Peter KNECHT. (2007). *Hodnocení učebnic*. Brno: Paido, ISBN 978-80-7315-148-5, 140 s.
- [7] SIKOROVÁ, Zuzana. (2007). *Hodnocení a výběr učebnic v praxi*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, ISBN 978-80-7368-412-6, 70 s.
- [8] KANCÍR, Ján. (1998). Pracovné zošity a ich využitie vo vyučovaní geografie. In *Folia geographica* 1. Prírodné vedy XXIX. [on-line]. Dostupné na internete: > <http://www.foliageographica.sk/public/media/26629/8-%20Pracovn%C3%A9%20zo%C5%A1ity%20a%20ich%20vyu%C5%BEitie%20vo%20vyu%C4%8Dovan%C3%AD%20geografie.pdf>. < [cit. 2025-11-18].
- [9] PRŮCHA, Jan. (2006) *Učebnice: Teorie, výzkum a potřeby praxe*. In: *Učebnice pod lupou. Pedagogický výzkum v teorii a praxi*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-124-3, 9-23 s.
- [10] BARTOŠOVÁ, Zuzana. (2017). *Didaktika slovenského jazyka a literatúry pre základné školy*. 1. Vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, ISBN 978-80-223-4443-8.
- [11] BAJTOŠ, Ján a Tatiana KOTERCOVÁ. (2014). *Učebnice v odbornom vzdelávaní – hodnotenie didaktickej vybavenosti a obtiažnosti*. Inštitút Studiów, ISSN 1730-0266, 37-51 s.
- [12] WAHLA, Arnošt. (1983). *Strukturní složky učebnic geografie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, ISBN 14-590-83, 82 s.
- [13] ZUJEV, Dmitrij Dmitrijevič. (1986). *Ako tvoriť učebnice*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, ISBN 67-422-86, 296 s.
- [14] NOGOVÁ, Mária. (2008). *Hodnotenie kvality učebnic v súlade s novým kurikulumom* In: *Učebnice z pohľadu pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, ISBN 978-80-7315-174-4 37-53 s.
- [15] BELÁKOVÁ, Mária. (2021). *Učebnice slovenského jazyka pre primárne vzdelávanie z hľadiska kritérií na hodnotenie učebnic*. In: *O dieťať, jazyku, literatúre*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, ISSN 1339-3200, 26-46 s.
- [16] TUREK, Ivan, (1997). *Tvorba zrozumiteľného textu*. 1. Vydanie. Košice: Vienaľa, ISBN 80-967249-9-1, 46 s.
- [17] JŮVOVÁ, Alena. (2006) *Učebnice: Měření didaktické vybavenosti učebnic přírodopisu pro šestý a sedmý ročník základní školy*. In: *Učebnice pod lupou. Pedagogický výzkum v teorii a praxi*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-124-3, 97-107 s.
- [18] GANAJOVÁ, Mária. (2016). *Analýza učebnic chémie 8. A 9. Ročníka základnej školy*. In: *Dnešná škola – človek a príroda*. Bratislava: Združenie učiteľov chémie. ISSN 1339-3952 (online) 6-12 s.
- [19] BENČÍKOVÁ, Zuzana. a kol. (2021). *A Comparative Analysis of Text Difficulty in Slovak and Canadian Science Textbooks*. [on-line]. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.2478/cdem-2021-0007> [cit. 2025-11-20].
- [20] NÁRODNÝ PROJEKT: „ROZVOJ STREDNÉHO ODBORNÉHO VZDELÁVANIA“. (2015). *Analýza potrieb v oblasti OVP s ohľadom na učebnice a učebné pomôcky (existujúce učebnice a učebné pomôcky, budúce potreby)*. [on-line]. Dostupné na internete: > <http://rsov.sk/wp-content/uploads/2017/01/Anal%C3%BDza-potrieb-v-oblasti-OVP1.1.5-C.pdf> < [cit. 2025-11-20].
- [21] GAVORA, Peter a Hana Šrajerová. (2009). *Porozumenie textu zisťované cloze-testom vzhľadom k obtiažnosti učebného textu*. In: *Slovenský jazyk a literatúra v škole č. 55 roč. 2008/2009*. Bratislava: SJLŠ. ISSN 1335-2040, 193-199 s.
- [22] PLÍŠKOVÁ, Pavla. (2007). *Srovnání obtížností výkladového textu a didaktické efektivity českých učebnic dějepisu pro 6. A 7. třídu ZŠ*. Diplomová práca. Václav ULVR (školiteľ). Technická univerzita v Liberci, Fakulta pedagogická. Dostupné na internete: > file:///C:/Users/NT/Downloads/mgr_10238.pdf. < [cit. 2025-11-10].
- [23] MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR. *Vzdelávanie 21. storočia*. [on-line]. Dostupné na internete: > <https://vzdelavanie21.sk/elementor-1297/> < [cit. 2026-01-25].